

Sociale verkiezingen 2020

Voorlopige resultaten

Context: sociale verkiezingen - inspraakorganen

De sociale verkiezingen vormen een hoogdag voor de sociale democratie. Ze zijn erop gericht om in ondernemingen van een bepaalde omvang inspraakorganen in te stellen, meer bepaald een ondernemingsraad of een comité voor preventie en bescherming op het werk, of beiden, en dit via de verkiezing van de werknemersafgevaardigden binnen deze inspraakorganen.

Vanaf dat een onderneming gewoonlijk gemiddeld 50 werknemers tewerkstelt moet een procedure voor de oprichting van een comité voor preventie en bescherming op het werk (verder: een comité) opgestart worden.

Vanaf dat een onderneming gewoonlijk gemiddeld 100 werknemers tewerkstelt moet ook een procedure voor de oprichting van een ondernemingsraad opgestart worden. Ook in de ondernemingen die minder dan gemiddeld 100 werknemers tewerkstellen en waar bij de vorige verkiezingen een ondernemingsraad werd opgericht of had moeten worden opgericht, en voor zover zij gewoonlijk gemiddeld tenminste 50 werknemers tewerkstellen, moet opnieuw een ondernemingsraad opgericht worden. Er moet dan echter niet worden overgegaan tot de verkiezing van de leden van de raad, aangezien hun mandaat wordt uitgeoefend door de verkozen personeelsafgevaardigden in het comité.

Het comité en de ondernemingsraad zijn paritaire overlegorganen, d.w.z. dat zij samengesteld zijn uit enerzijds vertegenwoordigers die verkozen zijn door de werknemers van de onderneming en anderzijds vertegenwoordigers die aangewezen zijn door de werkgever binnen het leidinggevend personeel. Het aantal van deze laatsten mag niet hoger zijn dan dit van de werknemersvertegenwoordigers. Het comité en de ondernemingsraad worden voorgezeten door de werkgever of door één van zijn vertegenwoordigers. Het secretariaat van het comité wordt verzekerd door de preventieadviseur. Het secretariaat van de ondernemingsraad wordt verzekerd door een werknemersvertegenwoordiger.

Sociale verkiezingsprocedure

De sociale verkiezingen vinden om de vier jaar plaats. De stemming betreft één verkiezingsdag, maar aan deze eigenlijke verkiezing gaat een strikte pre-electorale procedure vooraf, tijdens de welke er beslissingen moeten worden genomen en begrepen worden afgebakend zodat duidelijk is welke spelers er zijn en wat hun rol is: bepaalde werknemers van de onderneming kunnen kiezer zijn en desgevallend kandidaat-werknemersvertegenwoordiger; bepaalde leidinggevende personen kunnen door de werkgever worden aangeduid om in de werkgeversbank van het inspraakorgaan te zetelen; de representatieve vakorganisaties dragen de kandidaat-werknemersafgevaardigden voor, en de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (verder: FOD Werk) dient op basis van de verkiezingsresultaten statistieken op te maken die van belang zijn in andere domeinen (samenstelling PC, arbeidsrechten...).

De pre-electorale procedure werd opgestart vanaf 13 december 2019 en zou zich uitstrekken over een periode van 150 dagen die had moeten eindigen in mei 2020 met de eigenlijke stemverrichtingen in het stembureau: de sociale verkiezingen 2020 zouden inderdaad normaal gezien plaatsvinden gedurende de wettelijk bepaalde periode van 11 tot en met 24 mei 2020.

De lopende procedure werd echter doorkruist door de Corona-crisis. Het was op veiligheidsvlak onverantwoord en op praktisch vlak onmogelijk om de procedure in dergelijke crisissituatie verder te zetten. De in december 2019 opgestarte voorprocedure werd in maart 2020 bij wet collectief opgeschort, en werd eind september 2020 hernomen op basis van een Koninklijk besluit. Hierbij werd bepaald dat de uitgestelde sociale verkiezingen 2020 zouden plaatsvinden van 16 tot en met 29 november 2020.

Ter gelegenheid van de herneming van de verkiezingsprocedure in het najaar 2020, werd proactief rekening gehouden met een eventuele tweede Corona-golf die de uitgestelde verkiezing zou kunnen hypothekeren. Er werd, waar mogelijk, ingezet op een maximaal gebruik van alternatieve wettelijke wijzen van veilig stemmen: stemming per brief en elektronisch stemmen op afstand. In dit kader werden in juli 2020 en november 2020 nog extra wettelijke omkaderende maatregelen genomen.

De sociale verkiezingen konden uiteindelijk in de meeste ondernemingen doorgaan van 16 tot en met 29 november 2020.

Voorlopige resultaten

Zo'n 7 137 bedrijven startten in december 2019 de procedure sociale verkiezingen op, tot de oprichting of hernieuwing van ongeveer 7 137 comités en 3971 ondernemingsraden. Hierbij waren 1 726 458 werknemers betrokken voor de ondernemingsraden en 1 959 856 werknemers voor de comités.

747 508 kiezers brachten hun stem uit voor de ondernemingsraden en 804 233 brachten hun stem uit voor de comités. Ondanks de Corona-context, is er sprake van een participatiegraad van 61,01 % voor de ondernemingsraden en 62,89 % voor de comités. De participatiegraad houdt enkel rekening met de ondernemingen waar is gestemd.

De kandidaten voor deze verkiezingen worden voorgedragen door de representatieve werknemersorganisaties (ACLVB, ACV, ABVV). Voor de ondernemingsraden zijn er voor de kaderleden ook kandidaten voorgedragen door de NCK. Ook zijn er voor deze categorie individuele lijsten (huislijsten) ingediend.

Voor de raden werden er 20 070 kandidaten verkozen. Voor de comités werden er 26 058 kandidaten verkozen. Merk op dat men het aantal kandidaten en verkozenen voor de comités en ondernemingsraden niet zomaar kan samentellen, aangezien dezelfde werknemer vaak kandidaat is voor beide overlegorganen.

De voorlopige nationale resultaten betreffen 94,63 % van de ondernemingen. Werden in aanmerking genomen de resultaten die door de ondernemingen uiterlijk op dinsdag 8 december 2020 werden gecommuniceerd aan de FOD Werk. Deze resultaten zijn de volgende :

(1) Verdeling van de stemmen in % :

Voor de ondernemingsraad :

ACLVB	13,13 %
ACV	50,28 %
ABVV	34,97 %
NCK	1,01 %
Individuele lijsten	0,60 %

Voor het comité voor preventie en bescherming op het werk :

ACLVB	13,19 %
ACV	51,36 %
ABVV	35,45 %

(2) Verdeling van de effectief verkozenen in %

Voor de ondernemingsraad :

ACLVB	9,47 %
ACV	55,71 %
ABVV	33,46 %
NCK	0,74 %
Individuele lijsten	0,62 %

Voor het comité voor preventie en bescherming op het werk :

ACLVB	9,26 %
ACV	57,5 %
ABVV	33,25 %

Meer gedetailleerde resultaten die een onderscheid maken tussen :

- ondernemingen met handels- of industriële finaliteit en zonder handels- of industriële finaliteit ;
- de drie gewesten : Brussel, Vlaanderen en Wallonië;
- de werknemerscategorieën : arbeiders, bedienden, jongeren (minder dan 25 jaar) en kaderleden (enkel voor ondernemingsraden)

zijn te vinden in deze persmap.

Werkzaamheden van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg ter ondersteuning van de ondernemingen voor de organisatie van de sociale verkiezingen 2020

De presentatie van de voorlopige resultaten binnen korte termijn na het einde van de sociale verkiezingen binnen de ondernemingen zou niet mogelijk geweest zijn zonder de werkzaamheden van de FOD Werk.

De FOD Werk neemt inderdaad sinds enkele jaren initiatieven om de procedure sociale verkiezingen, die door veel ondernemingen als zwaar wordt ervaren, op zijn minst administratief te vereenvoudigen, en dit via een steeds verder uitgewerkte digitalisering, die als volgt kan worden toegelicht.

1. Webapplicatie van de FOD Werk

Tijdens de verkiezingsprocedure dient er binnen strikte termijnen heel wat informatie te worden gecommuniceerd tussen de verschillende spelers: de werkgever moet bepaalde informatie intern meedelen aan zijn werknemers en bestaande organen en extern aan de representatieve werknemersorganisaties, en hij moet statistische gegevens bezorgen aan de FOD Werk; de vakbonden moeten kandidatenlijsten bezorgen aan de werkgever. Voorheen dienden deze communicaties te gebeuren door papieren aanplakkingen binnen de onderneming, en via aangetekende zendingen buiten de onderneming. Sinds 2008 werden er echter door mijn administratie proactieve stappen gezet om deze informatie-uitwisseling te vergemakkelijken door digitalisatie: sindsdien stelt de FOD Werk een gratis webapplicatie ter beschikking via de welke ondernemingen én vakorganisaties op een gebruiksvriendelijke en beveiligde manier informatie aan elkaar kunnen doorgeven.

De webapplicatie werd met het oog op de sociale verkiezingen 2020 voor het eerst volledig intern binnen de FOD Werk ontwikkeld, gemoderniseerd en uitgebreid getest. Elke werkgever kon op de applicatie (door middel van zijn e-ID) op eenvoudige wijze toegang nemen tot zijn verkiezingsdossier en op vlotte manier digitaal voldoen aan zijn communicatieverplichtingen buiten de onderneming. De vakorganisaties van hun kant konden op rechtszekere wijze hun kandidatenlijsten digitaal indienen en de communicaties van de werkgever voortdurend digitaal opvolgen. Voor de FOD Werk tenslotte laat het digitaal verzamelen van de statistische gegevens toe dat kort na het einde van de verkiezingen al voor een zeer representatief aantal ondernemingen de voorlopige resultaten kunnen worden bekendgemaakt.

De digitalisering van de procedure sociale verkiezingen spaart dus voor alle spelers heel wat papier en verzendingen per post uit. De digitale verzending vermindert de administratieve lasten voor de ondernemingen, verhoogt de kwaliteit van de gegevens in de databank en versnelt de behandeling van de resultaten. Een vereenvoudiging van het verloop van de sociale verkiezingsprocedure dus.

2. Collectieve en individuele informatie door de FOD Werk

Om de organisatie van de sociale verkiezingen te vergemakkelijken, heeft de FOD Werk, naast de gratis webapplicatie, aan de betrokken ondernemingen en personen ook verschillende informatie-instrumenten ter beschikking gesteld om hen wegwijs te maken doorheen de verschillende stappen van de verkiezingsprocedure.

Website

Een speciale module op de website van de FOD Werk was gewijd aan de sociale verkiezingen. (www.werk.belgie.be)

Deze website bevat informatie over de organisatie van de verkiezingen, antwoorden op juridische en meer praktische vragen, een brochure met een uitgebreide toelichting over de verkiezingsprocedure, modelformulieren gratis te downloaden door de ondernemingen (zowel blanco als, bij wijze van voorbeeld, ingevulde formulieren waarop men zich kon baseren voor de eigen procedure), statistische informatie, alsook de van toepassing zijnde wetgeving en reglementering.

De module sociale verkiezingen op de website van de FOD Werk had tijdens deze editie SV 2020 meer dan ooit een dynamisch karakter teneinde vlot te kunnen inspelen op de evoluties binnen de Corona-context. De website werd voortdurend aangevuld met de meest recente informatie.

Individuele hulp

De ondernemingen konden tenslotte zoals steeds beroep doen op de diensten van een helpdesk voor hun individuele vragen aangaande praktische problemen dan wel juridische kwesties. De medewerkers van het team sociale verkiezingen binnen de FOD Werk waren tijdens de volledige sociale verkiezingsprocedure ruim beschikbaar telefonisch en via mail, tijdens de piekmomenten ver buiten de normale werkuren.

Meer dan 11.000 juridische en administratieve vragen werden schriftelijk beantwoord (vooral per mail). Een gelijk aantal vragen werd ook onmiddellijk telefonisch behandeld.